

Urszula M. Żegleń

Przewodnicząca Rady Redakcyjnej „Zagadnień Naukoznawstwa“

Przedmowa

Szanowni Państwo,

oddajemy do rąk Państwa zeszyt jubileuszowego 50-tego tomu „Zagadnień Naukoznawstwa“, pierwszego w Polsce pisma o tego typu interdyscyplinarnym profilu naukoznawczym. Pierwszy zeszyt „Zagadnień Naukoznawstwa“ (pełny tytuł „Zagadnienia Naukoznawstwa – Studia i Materiały“) ukazał się w 1965 roku. Było to wówczas oficjalne pismo Komisji Naukoznawczej, powołanej w 1963 roku (uchwałą z dnia 16 lipca) i działającej przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. Komisja powołana została z inicjatywy ówczesnego przewodniczącego Rady Naukowej PAN, prof. Tadeusza Kotarbińskiego, wcześniej (1957–1962) prezesa PAN. Tadeusz Kotarbiński został też pierwszym przewodniczącym Komisji Naukoznawczej oraz przewodniczącym Rady Redakcyjnej pisma. „Zagadnienia Naukoznawstwa“ na polskim rynku wydawniczym miały wypełnić lukę publikacyjną, brak bowiem było publikacji ciągłych o szerokim profilu metanaukowym. Na redaktora naczelnego „Zagadnień“ został powołany wybitny akustyk, specjalista w dziedzinie elektroakustyki, jeden z twórców rozgłośni Polskiego Radia w Warszawie, a po wojnie także współtwórca wielu znaczących projektów akustycznych (m.in. Sali Sejmu, Teatru Narodowego), prof. Ignacy Malecki. W roku powołania pisma prof. Malecki kierował Katedrą Elektroakustyki na Politechnice Warszawskiej, a także związany był naukowo z Instytutem Podstawowych Problemów Techniki PAN jako pierwszy dyrektor tegoż Instytutu (1953–1961). W Polskiej Akademii Nauk pełnił wówczas także funkcję Zastępcy Sekretarza Naukowego PAN.

„Zagadnienia Naukoznawstwa“ miały więc znakomitych inicjatorów, humanistę Tadeusza Kotarbińskiego – w pewnym sensie spadkobiercę filozoficznej tradycji Szkoły Lwowskiej, kontynuowanej i wzbogaconej także przez jego własne osiągnięcia, jak i osiągnięcia jego uczniów już w Szkole Lwowsko-Warszawskiej, oraz wybitnego przedstawiciela nauk technicznych Ignacego Maleckiego. Pismo ukierunkowane zostało interdyscyplinarnie zarówno na publikacje z zakresu podstawowych problemów nauki jako systemu wiedzy obejmującej różnorodne dyscypliny, jak i problemów dotyczących praktycznej działalności naukowo-badawczej, w tym

także zarządzania i polityki naukowej. „Zagadnienia Naukoznawstwa“ stały się od razu pismem integrującym środowisko akademickie, a poprzez dział sprawozdań i przegląd piśmiennictwa dostarczały informacji, które nie były wówczas w tak łatwym dostępie jak dzisiaj. Przeglądając te dawne zeszyty można też zauważyć wpływ ówczesnej cenzury i ideologii. Redaktorzy „Zagadnień Naukoznawstwa“ starali się jednak zawsze zachować wysoki poziom pisma, umieszczając w nim wartościowe artykuły, dające przegląd bogatej problematyki naukoznawczej, podejmowanej przez wybitnych fachowców, z których wielu uważanych jest już dziś za klasyków.

W 1969 roku Komisja Naukoznawcza zyskała status Komitetu Naukoznawstwa, który nieprzerwanie prowadzi swoją działalność w strukturach Polskiej Akademii Nauk (tyle że w swojej ponadczterdziestoletniej historii działał w różnych okresach albo przy Prezydium PAN, albo w ramach Wydziału I-go jako Komitet naukowy lub problemowy, tak jak obecnie). Ale i dzisiaj, podobnie jak w początkowej fazie swojej działalności, Komitet Naukoznawstwa gromadzi specjalistów z różnych dyscyplin naukowych (od humanistycznych i społecznych, poprzez przyrodnicze, ścisłe i medyczne aż po techniczne). „Zagadnienia Naukoznawstwa“ pełnią nadal funkcję integrującą środowisko akademickie, mimo że obecnie bogata i różnorodna jest oferta pism podejmujących problematykę nauki, i to we wszystkich istotnych aspektach. Utrzymany jednak został profil pisma, które z powodów finansowych znacznie zmniejszyło ilość arkuszy wydawniczych. Kolejne Rady i zespoły redakcyjne dbały jednak o to, by „Zagadnienia“ były pismem, które nadal integruje środowisko naukowe, by było w nim miejsce zarówno na prezentowanie wartościowych tekstów badawczych z rozmaitych obszarów badań metanaukowych, jak i na żywą debatę, podejmującą ważne dla środowiska naukowego problemy. To też i w tym jubileuszowym tomie znajdują Państwo obszernie zredagowaną debatę, która miała miejsce 19-go października 2012 roku w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie podczas konferencji na temat „Finansowania projektów badawczych w Polsce – teoria i praktyka“. Pomysł zorganizowania debaty zrodził się w Komitecie Naukoznawstwa i dzięki współpracy z Narodowym Centrum Nauki został z sukcesem zrealizowany. Mimo upływu czasu decydujemy się na publikację debaty, gdyż poruszane w niej problemy finansowania projektów badawczych, jak i procesu ich recenzowania, nie straciły na aktualności.

Z okazji jubileuszowego wydania „Zagadnień Naukoznawstwa“ pragnę wyrazić słowa uznania kolejnym Radom Redakcyjnym i członkom Redakcji. Po profesorze Maleckim funkcję redaktora naczelnego objęła prof. Salomea Kowalewska, także niezwykle zasłużona w rozwijaniu działalności naukoznawczej. Słowa podziękowania kieruję do kolejnych przewodniczących Komitetu Naukoznawstwa pełniących przez wiele lat także funkcję przewodniczących Rady Redakcyjnej – do Pana Profesora Wojciecha Gasparskiego, obecnie członka honorowego Komitetu Naukoznawstwa oraz do Pani Profesor UW, Małgorzaty Dąbrowej-Szefler. Słowa

uznania i podziękowania kieruję do Pana Profesora Bohdana Jałowieckiego, długoletniego redaktora naczelnego „Zagadnień“. Składam także podziękowanie Pani Profesor Alinie Motyckiej za jej długletnią pracę zastępcy redaktora naczelnego.

Nie sposób wymienić tu wszystkich zaangażowanych w redagowanie i wydawanie przez blisko pół wieku kwartalnika „Zagadnienia Naukoznawstwa”. Z pismem związani są naukowcy z różnych dyscyplin i ośrodków, dzisiaj także zagranicznych. Od początku powstania pisma do 2011 roku, czyli przez ponad 40 lat, związana z nim była redaktor Jolanta Kamecka-Grzyb, pełniąca funkcję sekretarza Redakcji. Pani Redaktor składam wyrazy naszej wdzięczności za jej ofiarną i długoletnią pracę.

Wszystkim dawnym, jak i obecnym członkom Rady Redakcyjnej i członkom Redakcji oraz wszystkim osobom zaangażowanym w wydawanie pisma, jak i wszystkim autorom i recenzentom wyrażam podziękowanie za Państwa pracę.

A wszystkim wiernym i nowym Czytelnikom naszego pisma dziękuję za zainteresowanie i liczymy na Państwa uwagi i współpracę.